

**Професійний стандарт
„Оператор пульта керування”**

1. Загальні відомості професійного стандарту

1.1. Основна мета професійної діяльності

Керування технологічними процесами та обладнанням з пульта керування на виробництві.

Професійна діяльність є типовою за складністю операцій що виконуються, поділ на кваліфікаційні розряди не здійснюється.

1.2. Назва виду економічної діяльності, секції, розділу, групи та класу економічної діяльності та їхній код (згідно з Національним класифікатором України ДК 009:2010 „Класифікація видів економічної діяльності”)

Секція В	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Розділ 07	Добування металевих руд	Група 07.1	Добування залізних руд
				Клас 07.10	Добування залізних руд
Секція В	Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	Розділ 07	Добування кам'яного та бурого вугілля	Група 05.1	Добування кам'яного вугілля
				Клас 05.10	Добування кам'яного вугілля
Секція С	Переробна промисловість	Розділ 19	Виробництво коксу та продуктів нафтоперероблення	Група 19.1	Виробництво коксу та коксопродуктів
				Клас 19.10	Виробництво коксу та коксопродуктів
Секція С	Переробна промисловість	Розділ 24	Металургійне виробництво	Група 24.1	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів
				Клас 24.10	Виробництво чавуну, сталі та феросплавів

1.3. Назва виду професійної діяльності та її код (згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 „Класифікатор професій”)

Розділ	Клас	Підклас
8	811	8112
Робітники з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин	Робітники, що обслуговують гірниче устаткування та устаткування для перероблення корисних копалин	Робітники, що обслуговують устаткування з перероблення руди та породи

1.4. Назва професії (професійної назви роботи) та її код (згідно з Національним класифікатором України ДК 003:2010 „Класифікатор професій”)

Оператор пульта керування 8112

1.5. Професійна кваліфікація

Оператор пульта керування

1.6. Місце професії (посади, професійної назви роботи) в організаційно-виробничій структурі підприємства (установи, організації):

Працює під керівництвом майстра, старшого майстра дільниці, диспетчера.

Може ставити завдання учню оператора пульта керування; стажеру оператора пульта керування.

1.7. Умови праці

Тривалість робочого часу та відпочинку – згідно з чинним законодавством, графіками роботи та відпочинку, правилами внутрішнього трудового розпорядку, колективним договором.

Відпустки надаються згідно з чинним законодавством, колективним договором, графіками надання відпусток за результатами атестації робочого місця за умовами праці.

Робота пов'язана зі шкідливими та важкими умовами праці. Пільги та компенсації встановлюються відповідно до чинного законодавства.

1.8. Засоби індивідуального захисту

Костюм для захисту від загальних виробничих забруднень і механічних впливів зі змішаних тканин.

Халат для захисту від загальних виробничих забруднень зі змішаних тканин.

Черевики шкіряні.

Каска захисна універсальна з підшоломником утепленим.

Рукавиці комбіновані

Рукавиці гумові.

Респіратор пилозахисний.

Рукавиці господарські.

Футболка.

Сорочка з змішаних тканин для захисту від загальних виробничих забруднень і механічних впливів.

Захисні окуляри відкриті.

Захисні окуляри закриті.

Вкладиші протишумові.

Костюм для захисту від знижених температур, загальних виробничих забруднень і механічних впливів з мішаних і вогнестійких тканин.

Черевики шкіряні з високими берцями для захисту від знижених температур.

Підшоломник зимовий.

Рукавички з полімерним покриттям, морозостійкі.

Куртка утеплена.

Засоби колективного захисту

Плакати та знаки безпеки праці.

Захисні кожухи, огороження обертових і рухомих частин та інших небезпечних місць.

Поручні, перила.

Аспіраційно-технічні установки.

Припливно-витяжна і (або) природна вентиляція.

Освітлення робочого місця;

Засоби світлової і звукової попереджувальної сигналізації та аварійної зупинки.

Стаціонарні заземлення електроустановок та електрообладнання.

Заземлення металевих корпусів електрообладнання.

1.9. Умови допуску до роботи за професією

Стать: жіноча та чоловіча.

Вік: 18 років і старше.

Повна загальна середня освіта та одержання професії безпосередньо на виробництві або професійна (професійно-технічна) освіта.

Наявність медичної довідки про проходження попереднього (періодичного) медичного огляду з висновком медичної комісії про придатність до роботи за професією „Оператор пульта керування”.

Проходження навчання та спеціального навчання з питань охорони праці.

Проходження вступного та первинного інструктажу з охорони праці. Після первинного інструктажу на робочому місці до початку самостійної роботи повинні під керівництвом кваліфікованих працівників пройти стажування протягом не менше 2-15 змін або дублювання протягом не менше шести змін.

Наявність посвідчення про перевірку знань з питань охорони праці.

Кваліфікаційний іспит або тестування

Психофізіологічні особливості:

уважність;

пам'ять зорова та слухова;

емоційна стійкість;
 стійкість до впливу стресів;
 відповідальність;
 орієнтація у просторі;
 здатність до адаптації.

1.10. Документи, що підтверджують професійну та освітню кваліфікацію, її віднесення до рівня НРК

Свідоцтво про присвоєння (підвищення) робітничої кваліфікації за професією „Оператор пульта керування” з додатками до свідоцтва про присвоєння кваліфікації „Оператор пульта керування”, 5 рівень НРК.

2. Навчання та професійний розвиток

Професійне навчання працівників здійснюється у закладах освіти, начальних центрах або в структурних підрозділах підприємства за різними формами навчання за такими видами: підготовка, перепідготовка, підвищення кваліфікації, професійно-технічне навчання, спеціальне навчання.

2.1. Первинна професійна підготовка оператор пульта керування

Первинна професійна підготовка, професійно-технічне навчання за професією „Оператор пульта керування” – наявність повної або базової загально-середньої освіти. Без вимог до стажу роботи.

2.2. Перепідготовка оператор пульта керування

Перепідготовка за професією „Оператор пульта керування” проводиться за наявності професійної (професійно-технічної) освіти або професійно-технічного навчання на виробництві або передвищої освіти або вищої освіти. Без вимог до стажу роботи.

2.3. Підвищення кваліфікації без присвоєння нового рівня освіти оператор пульта керування

Підвищення кваліфікації згідно з вимогами законодавства та потребами на виробництві.

2.4. Спеціальне, спеціалізоване навчання оператор пульта керування

Періодичне підвищення кваліфікації згідно потреб та відповідно до змін у законодавстві.

Періодичне навчання і перевірка знань з:

охорони праці, пожежної безпеки;
 правил безпечної експлуатації технологічного устаткування,
 на кваліфікаційну групу з електробезпеки.

3. Нормативно-правова база, що регулює відповідну професійну діяльність

Кодекс законів про працю України.

Закон України «Про охорону праці».

НАПБ А.01.001-2004. Правила пожежної безпеки в Україні.
 НПАОП 0.00-1.82-18. Правила охорони праці під час дроблення і сортування, збагачення корисних копалин і огрудкування руд та концентратів
 НПАОП 10.0-1.03-90. Правила безпеки для підприємств по збагаченню та брикетуванню вугілля (сланців).
 НПАОП 0.00-1.54-93. Правила безпеки при експлуатації електроустаткування та електромереж на відкритих гірничих роботах.
 НПАОП 0.00-1.24-10. Про затвердження правил охорони праці під час розробки родовищ корисних копалин відкритим способом.
 НПАОП 0.00-1.32-97. Правила безпеки при проектуванні та експлуатації об'єктів циклічно-потокової технології відкритих гірничих робіт.
 НПАОП 0.00-1.77-16. Правила безпеки під час розробки родовищ рудних та нерудних корисних копалин підземним способом.
 НПАОП 10.0-1.01-09. Правила безпеки у вугільних шахтах.
 НПАОП 40.1-1.21-98. Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів.
 НПАОП 0.00-1.01-07. Правила будови і безпечної експлуатації вантажопідіймальних кранів.
 НПАОП 0.00-1.02-08. Правила будови і безпечної експлуатації ліфтів.
 НПАОП 0.00-1.07-94. Правила будови і безпечної експлуатації посудин, що працюють під тиском.

Правила, що регулюють відповідну професійну діяльність затверджені в установленому порядку:

Правила внутрішнього трудового розпорядку.
 Колективний договір.
 Робоча інструкція оператора пульта керування.
 Робоча інструкція оператора пульта керування.
 Відомчі та корпоративні накази і інструкції по техніці безпеки, охороні праці та технології виробництва робіт.
 Загальнооб'єктова інструкція з пожежної безпеки.
 Інструкція з охорони праці для операторів пульта керування.
 Технологічні карти на виробництво окремих видів робіт.
 Інструкція з охорони праці для всіх працівників підприємства.
 Стандарти, накази, положення та інші нормативні матеріали, що забезпечують професійну діяльність.
 Інструкція про передачу інформації про нещасні випадки на виробництві.
 Технологічна інструкція.
 План ліквідації аварій.
 Правила безпеки в коксохімічному виробництві.
 Правила охорони праці в металургійній промисловості.

4. Загальні компетентності

1. Знання професійної лексики.
2. Здатність діяти в нестандартних ситуаціях.

3. Здатність працювати в команді.
4. Дотримання професійної етики.
5. Запобігання конфліктних ситуацій.
6. Вміти користуватися контрольно-вимірювальними приладами, системами сигналізації і блокування.
7. Знати методи безпечного виконання робіт з обладнанням, механізмами та інструментом, тощо.
8. Знати основи ощадливого виробництва.
9. Знати правила охорони праці та промислової безпеки.
10. Знати план локалізації та ліквідації аварійних ситуацій та аварій.

5. Перелік трудових функцій (професійних компетентностей за трудовою дією або групою трудових дій, що входять до них), умовні позначення

Умовне позначення	Трудові функції	Професійні компетентності (за трудовою дією або групою трудових дій)	Умовне позначення
А	Початок і закінчення робіт	Здатність проводити прийом-здачу зміни;	А1
		Здатність проводити перевірку справності електроприладів та їх заземлення, справність засобів зв'язку в операторному пункті;	А2
		Здатність проводити перевірку наявності предметів праці та обладнання на робочому місці;	А3
		Здатність проводити перевірку справності пожежної сигналізації та автоматичних систем пожежогасіння.	А4
Б	Керування технологічними процесами та контроль за їх параметрами	Здатність проводити запуск та зупинку обладнання з пульта керування (дистанційно) / шляхом подачі команд виконавцям;	Б1
		Здатність проводити візуальній контроль за станом пульта керування та комунікацій, автоматичними регуляторами, програмним забезпеченням та / або приладами;	Б2
		Здатність проводити регулювання параметрів технологічного процесу	Б3

		Здатність підтримки заданих режимів роботи технологічного процесу і технологічного обладнання за показаннями сигнальних пристроїв та поданням команд виконавцям на робочі місця;	Б4
		Здатність усунення порушень щодо ведення технологічного процесу;	Б5
		Здатність здійснення оперативного зв'язку з технологічними робочими дільницями та координація роботи працівників служб, дільниць, взаємодія технологічних операцій різних дільниць;	Б6
		Здатність контролю кількісних та якісних показників технологічного процесу за показаннями засобів вимірювань, за допомогою програмного забезпечення, дотримання норм навантаження;	Б7
		Здатність ведення ручного керування у випадку збою програми або відсутності зв'язку.	Б8
В	Реєстрація та облік інформації	Здатність збору оперативної та технологічної інформації (стан устаткування, витрати сировини, ресурсів та відходів, наявність резерву устаткування) ;	В1
		Здатність ведення обліку і розрахунків кількісних та якісних параметрів технологічного процесу, показників роботи в журналах обліку та програмних продуктах;	В2
		Здатність інформування керівництва зміни, дільниці, цеху про виникнення передумов до порушення технологічного процесу або невиконання змінного завдання;	В3
		Здатність ведення обліку та розрахунків витрат сировини, матеріалів, напівфабрикатів, виходу і відвантаження готової продукції за всіма стадіями виробництва;	В4

		Здатність ведення вихідної інформації за зміну в персональний комп'ютер і передача її в бюро супроводу систем керування виробництвом (САП та ін.);	В5
		Здатність ведення обліку завантаження технологічного обладнання, фіксація тривалості і причини простоїв виробничого обладнання, заповнення форми обліку виробничих показників роботи, реєстр показів приладів у виробничому журналі.	В6
Г	Дотримання норм та правил охорони праці та промислової безпеки	Здатність забезпечувати особисту безпеку та здоров'я, безпеку та здоров'я оточуючих людей в процесі виконання робіт та під час знаходження на території підприємства;	Г1
		Здатність дотримуватись заходів пожежної безпеки і правил поведінки у разі аварії ⁴	Г2
		Здатність дотримуватись законодавчих та внутрішніх корпоративних стандартів та положень щодо охорони праці та промислової безпеки;	Г3
		Здатність дотримуватись вимог нарядної системи та правил внутрішнього трудового розпорядку;	Г4
		Здатність дотримуватись вимог експлуатації небезпечних виробничих об'єктів;	Г5
		Здатність дотримуватись вимог нормативно-правових актів з охорони праці, правил поводження з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва, використання засобів колективного та індивідуального захисту.	Г6
Д	Надання першої домедичної допомоги потерпілим при	Здатність визначати характер ушкодження та ступінь загрози життю та здоров'ю постраждалих від нещасних випадків;	Д1

	нешасних випадках	Здатність надавати першу долікарську допомогу постраждалим від нещасних випадків, від гострого захворювання, у випадку аварії;	Д2
		Здатність транспортувати постраждалих до місця надання першої медичної допомоги.	Д3
Е	Дотримання норм і правил екологічної безпеки	Здатність вивчати та дотримуватись вимог правил екологічної безпеки;	Е1
		Здатність здійснювати збір усіх відходів, які утворилися, роздільно по видах в тару;	Е2
		Здатність проводити ліквідацію наслідків розливу нафтопродуктів.	Е3

6. Опис трудових функцій

Трудові функції	Професійні компетентності	Предмети і засоби праці (обладнання, устаткування, матеріали, продукти, інструменти)	Знання	Уміння та навички
------------------------	----------------------------------	---	---------------	--------------------------

<p>A. Початок і закінчення робіт</p>	<p>A1 A2 A3 A4</p>	<p>Документація; електроприлади; засоби зв'язку; пульт пожежної безпеки; система раннього оповіщення; сигнальні засоби; пульт керування; мнемосхема; персональний комп'ютер; оргтехніка; канцелярські товари.</p>	<p>3.1. Вимоги виробничих (експлуатаційних / технологічних) інструкцій; 3.2. Можливі несправності в роботі автоматичних систем, приладів, способи їх усунення; 3.3. Засоби попередження й усунення природних і непередбачених негативних явищ (пожежі, аварії, повені тощо); 3.4. Схему технологічного процесу обслуговуваної дільниці, виробництва, що обслуговуються; 3.5. Принцип роботи систем автоматики та блокування; 3.6. Розміщення технологічного устаткування та аспіраційних систем, режим їх роботи; 3.7. Правила користування засобами вимірювань та сигналізацією пульта керування; 3.8. Схему комунікацій на дільниці, що обслуговується; 3.9. Конструктивні</p>	<p>У.1. Вести експлуатаційну та оперативну документацію; У.2. Проводити технічні огляди закріпленого обладнання; У.3. Контролювати стан робочого місця та обладнання на ділянці відповідно до вимог охорони праці; У.4. Застосовувати зовнішні засоби контролю або діагностування технічного стану; У.5. Практично застосовувати знання про роботу структурного підрозділу, та технологічний процес; У.6. Аналізувати, систематизувати та інтерпретувати технічну документацію, дані.</p>
---	--------------------------------	---	---	---

<p>Б. Керування технологічними процесами та контроль за їх параметрами</p>	<p>Б1 Б2 Б3 Б4 Б5 Б6 Б7 Б8</p>	<p>Сигнальні пристрої; технологічна інформація; пульт керування; пульт дистанційного керування; персональний комп'ютер; засоби зв'язку; засоби сигналізації; документація; оргтехніка; канцелярські товари.</p>	<p>3.1. Вимоги виробничих (експлуатаційних) інструкцій; 3.2. Принципи раціональної і ефективної організації праці в технологічному процесі; 3.3. Причини порушення нормального ходу технологічного процесу та способи усунення виявлених відхилень; 3.4. Ознаки браку і відхилень в роботі; 3.5. Норми технологічного процесу; 3.6. Принцип роботи, правила технічної експлуатації та будову технологічного устаткування, що обслуговується з пульта керування; 3.7. Методи контролю ходу технологічного процесу; 3.8. Технологічні схеми в межах роботи, що виконується; 3.9. Технічні умови експлуатації і технічні характеристики електричної і механічної частин статичного і динамічного</p>	<p>У.1. Вести експлуатаційну та оперативну документацію; У.2. Проводити дистанційний запуск та зупинку устаткування; У.3. Застосовувати контрольні-вимірювальні та вимірювальні прилади; У.4. Застосовувати засоби зв'язку та сигналізації; У.5. Читати і застосовувати робочі технологічні карти та порядки провадження робіт; У.6. Аналізувати, систематизувати та інтерпретувати отримані дані; У.7. Читати та застосовувати інформацію за показами пульта керування та інших вимірювальних приладів.</p>
---	--	---	--	---

<p>В. Реєстрація та облік інформації</p>	<p>B1 B2 B3 B4 B5 B6</p>	<p>Технічна та технологічна інформація; журнали та форми обліку; документація; канцелярські товари; оргтехніка пульт керування; засоби сигналізації; мобільні або стаціонарні засоби зв'язку; персональний комп'ютер.</p>	<p>3.1. Вимоги до початкових та готових продуктів, технічні умови і державні стандарти на них; 3.2. Норми технологічного процесу; 3.3. Методи збору та обліку інформації; 3.4. Умови експлуатації і технічні характеристики систем сигналізації та зв'язку; 3.5. Правила користування ПК та програмним забезпеченням.</p>	<p>У.1. Використовувати контрольно-вимірвальні прилади; У.2. Працювати з персональним комп'ютером; У.3. Застосовувати засоби зв'язку та комунікацій; У.4. Працювати в програмному середовищі призначеному для обліку інформації.</p>
---	--	---	--	--

<p>Г. Дотримання правил з охорони праці та промислової безпеки</p>	<p>Г1 Г2 Г3 Г4 Г5 Г6</p>	<p>Засоби індивідуального захисту; засоби колективного захисту; засоби пожежогасіння.</p>	<p>3.1. Політики та мети підприємства в галузі охорони праці; 3.2. Вимоги безпеки, що пред'являються до оператора пульта керування (загальні вимоги, вимоги безпеки перед початком робіт, під час виконання робіт та під час завершення роботи, основні небезпечні та шкідливі промислові фактори, безпечна організація роботи та утримання робочого місця); 3.3. Вимоги щодо застосування, утримання та зберігання спецодягу, спецвзуття та інших засобів індивідуального захисту; 3.4. Перелік та місце зберігання засобів пожежогасіння та аварійних інструментів; 3.5. Пожежонебезпечні властивості матеріалів, сировини, напівпродуктів та готового продукту; 3.6. Позиції плану ліквідації аварій; 3.7. Вимоги</p>	<p>У.1. Виконувати вимоги нормативних актів з охорони праці, правила поведіння з машинами, механізмами, устаткуванням та іншими засобами виробництва; У.2. Використовувати засоби колективного та індивідуального захисту; У.3. Діяти в аварійних ситуаціях згідно «Плану ліквідації аварій»; У.4. Виконувати вимоги положень, інструкцій, стандартів за професією та видами робіт; У.5. Виконувати правила внутрішнього трудового розпорядку; У.6. Виконувати положення Колективного договору підприємства; У.7. Виконувати вимоги трудової дисципліни та регламенту виконання робіт; У.8. Проводити аналіз безпечного виконання робіт.</p>
---	--	---	---	--

<p>Е. Надання першої домедичної допомоги потерпілим при нещасних випадках</p>	<p>E1 E2 E3</p>	<p>Аптечка (загального призначення) для оператора пульта керування</p>	<p>3.1. Правила та прийоми надання першої домедичної допомоги постраждалим від нещасних випадків, гострого захворювання, у випадку аварії; 3.2. Місцезнаходження засобів для надання долікарської допомоги; 3.3. Порядок виклику «Швидкої допомоги», пожежної частини, номера телефонів служб екстреного реагування; 3.4. Правила транспортування постраждалих при нещасних випадках; 3.5. Склад та застосування лікарських препаратів.</p>	<p>У.1. Визначати характер ушкоджень та ступінь загрози життю та здоров'ю постраждалих від нещасних випадків; У.2. Надавати першу домедичну допомогу постраждалим від різних видів травм (ураження електричним струмом, поранення, вивих, перелом, кровотеча, опік та ін.); У.3. Транспортувати постраждалих до місця надання першої медичної допомоги.</p>
--	-------------------------	--	--	--

<p>Ж. Дотримання норм і правил екологічної безпеки</p>	<p>Ж1 Ж2 Ж3</p>	<p>Матеріали та інструменти для ліквідації наслідків розливу нафтопродуктів; тара для відходів.</p>	<p>3.1. Політики підприємства в галузі охорони навколишнього середовища; 3.2. Цілі підприємства в галузі екології; 3.3. Основи ощадливого підприємства, систему 5С, 3.4. Положення Системи менеджменту навколишнього середовища (СМОС). 3.5. Вимог законодавства в галузі охорони навколишнього середовища. 3.6. Реєстр екологічних аспектів свого підрозділу; 3.7. Інструкції з поводження з відходами; 3.8. Наказ про моніторинг розливів нафтопродуктів; 3.9. Закон України «Про відходи», «Про охорону земель».</p>	<p>У.1. Проводити збір відходів виробництва роздільно по видах; У.2. Ліквідувати наслідки розливів нафтопродуктів.</p>
---	-------------------------	---	--	--

7. Дані щодо розроблення та затвердження професійного стандарту

7.1. Розробники проекту професійного стандарту

Галузева рада з розробки професійних стандартів і стратегії розвитку професійних кваліфікацій Всеукраїнського об'єднання обласних організацій роботодавців підприємств металургійного комплексу «Федерація металургів України».

7.2. Суб'єкт перевірки професійного стандарту

Спільний представницький орган сторони роботодавців на національному рівні.

7.3. Дата затвердження професійного стандарту**7.4. Дата внесення професійного стандарту до Реєстру професійних стандартів****7.5. Рекомендована дата наступного перегляду професійного стандарту**